

tanítás igazságát, de életét nem alakítja aszerint. Utolsó regényeiben az evangéliumi egyszerűséget éneкли, de közben lázasan készül a sokezer jobbaggyal rendelkező lengyel grófnővel való házasságára, pazarul be rendezi a Fortunée-utcai kis palotát, anyjának pedig ezt írja: „E házasság számomra a hatalom egyik eszköze lesz.”

De Isten mást határozott: egy hirtelen akkorddal lezárja Balzac életének szimfóniáját. Megengedi még, hogy egyházi házasságot kössön és előzőleg nagy buzgalommal és keresztényi alázatossággal meggyónják és megáldozhassék, de a Fortunée-utcai kis palotát nem élvezheti már, mert súlyos betegen érkezik Párisba. Halálos ágyához saját kérésére hívnak papot, aki feladja neki az utolsó kenetet. Deliriumában folyton Bianchont, az *Emberi Komédia* nagy orvosalakját hívta.

Balzac annak a modern embernek a típusa volt, aki önmagát akarja megváltani, aszkéta életet él kegyelem nélkül és az alkotás lázában elfelejti, hogy az ember többre született, mint teljesítményre, még ha a korunk legnagyobb éposza is. Ezért nem írhatta meg az *„Envers de la Comédie Humaine-t*, az *Emberi Komédia* visszáját, csak egyetlen kötet készült el belőle. Ha ez sikerül, ha az *Emberi Komédia* egy modern *Isteni Komédiával* párosul, Balzac a világ legnagyobb írója lenne.

HIMNUSZ SZENT ISTVÁN RÓL

XIII—XIV. század

Örvendj magyar hon, jó anya,
Fiad dicséretét dalold,
Zengjen dicsénéked szava
Hozzá, ki mindig pártfogolt.

Ő néked igaz fényt hozott,
Hit fényét adta át neked,
Hozzá törvényt is alkotott,
Üdvösség útján vezetett.

Őt Géza élte alkonyán
István mártír nevezte el
Az égi küldetés nyomán
Istvánnak, anyja méhiben.

Egy hírnöke jelezte meg
Atyjának, hogy születni fog:
A vértanu elküldetett
Anyjához szólni jóslatot.

Örült is a magyar haza,
Ledőlt a bálványok hada,
Zengjen hát égi glória,
Boldogság róla szólni ma.

Mint libanoni cédrusok,
A gyermek úgy növekedett,
S miként előre mondatott,
Szent Istvánról kapott nevet.

Oktatták híres doktorok,
Öntözték bölcseséggel őt,
S jámbor erkölcsre ragyogott
Már zsenign, férfikor előtt.

S már életének hajnalán
Osztotta üdvnek ételét,
S a magyar nemzet, a pogány
Hamar keresztény hitre tért.

Feltűnt az égi fényesség,
S a nép, mely tévelygésben élt,
Elhagyva sűrű éjjelét,
Krisztus szent igájába tért.

Imádás légyen, tisztelet
Néked Hármás-Egy Istenünk,
Segíts elérnünk mennyeiket,
Mit szent királyunk kér nekünk.

Amen.

Csanád Béla fordítása